Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

24.10.2023

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaostolle

Hallituksen esitys Eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024 (HE 41/2023)

Hallinto- ja turvallisuusjaosto on kutsunut sisäministeriön kuultavaksi 25.10.2023 klo 08.45. Kuulemiskutsussa on pyydetty lausumaan erityisesti tärkeimmistä lisäyksistä ja kipupisteistä. Samaan kuulemistilaisuuteen on kutsuttu kuultavat Poliisihallituksesta, keskusrikospoliisista, suojelupoliisista ja Itä-Uudenmaan poliisilaitokselta.

Sisäministeriön hallinnonalan pääluokkatason kuulemiseen 18.10.2023 on toimitettu muistio. Siinä on kuvattu poliisitoimea koskevat keskeiset lisäykset ja kipupisteet, jotka uudistetaan vähän täydentäen:

Poliisi

Poliisitoimelle ehdotetaan yhteensä n. 1,0 mrd. euroa, mikä on n. 93 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa.

Poliisi on johtava sisäisen turvallisuuden viranomainen, jonka toimintakykyyn nojaa koko yhteiskunta ja moni muu viranomainen Suomessa. Poliisille esitettävästä 78 milj. euron lisäyksestä 32 milj. euroa perustuu kevään teknisessä kehyspäätöksessä tehtyyn lisäykseen poliisin toiminnan tason säilyttämiseksi.

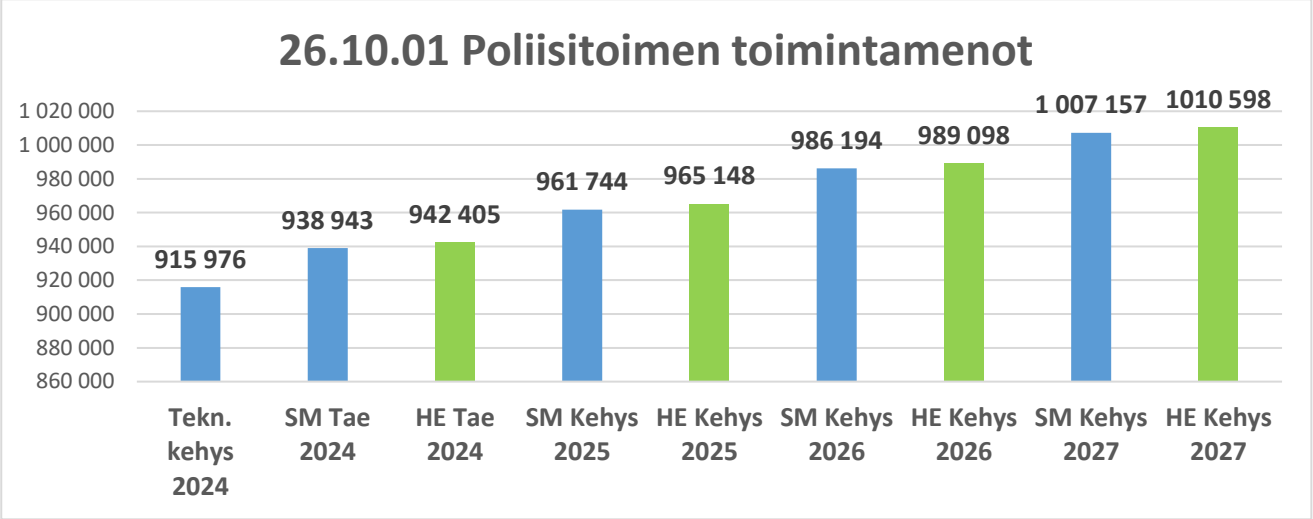
Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaisesti poliisille ehdotetaan 17,5 milj. euron lisäystä poliisitehtävissä toimivien määrän nostamiseksi 8000 henkilötyövuoden tasolle vaalikauden loppuun mennessä. Lisäys kohdennetaan operatiiviseen toimintaan asteittain hallituskauden aikana. Tavoitteen saavuttamiseksi tehdään poliisissa erilaisia toimia, kuten nostetaan koulutettavien opiskelijoiden määrää vuonna 2024. Lisäksi poliisille turvataan kyky rekrytoida tarvittava määrä poliisitoimintaa tukevia erityisosaajia, kuten kyber- ja talousasiantuntijoita sekä tutkintasihteereitä.

Hallitusohjelman mukaisesti rikostorjuntaa vahvistetaan kansalaisten turvallisuuden ja viranomaisia kohtaan koetun luottamuksen lisäämiseksi. Nuorisorikollisuuden ehkäisyyn ja torjuntaan panostetaan 5 milj. euron lisäyksellä. Tämän pysyväluonteisen lisäyksen tarkempi kohdennus eri toimenpiteisiin on valmisteltavana Poliisihallituksessa. Poliisin erityistoimintayksikön (Karhu)

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

toimintavalmiutta kehitetään 0,5 milj. euron määräaikaisella lisäyksellä talousarviossa ja vuoden 2025 kehyksessä.

Kipukohdat: Teknisessä kehyspäätöksessä poliisille osoitettiin merkittävä tasokorotus vuodesta 2024 alkaen. Lisäksi hallitusohjelmassa resursointiin tehtiin lisäpanostuksia. Toimet yhdessä nostavat pysyvän määrärahatason vuoden 940 milj. euroon, joka on noin 13% enemmän suhteessa v. 2023 tasoon. Kehyskauden lopussa vuonna 2027 pysyvän määrärahataso on 1,01 miljardia euroa. Määrärahataso parantaa viraston edellytyksiä pitkän aikavälin taloudelliseen suunnitteluun. Poliisin toimintamäärärahojen taso nousee huomattavasti tulevina vuosina, mutta lisäyksistä huolimatta toiminnalliset haasteet säilyvät suurina erityisesti poliisin ICT-kehittämisen ja ylläpidon sekä toimitilojen osalta.

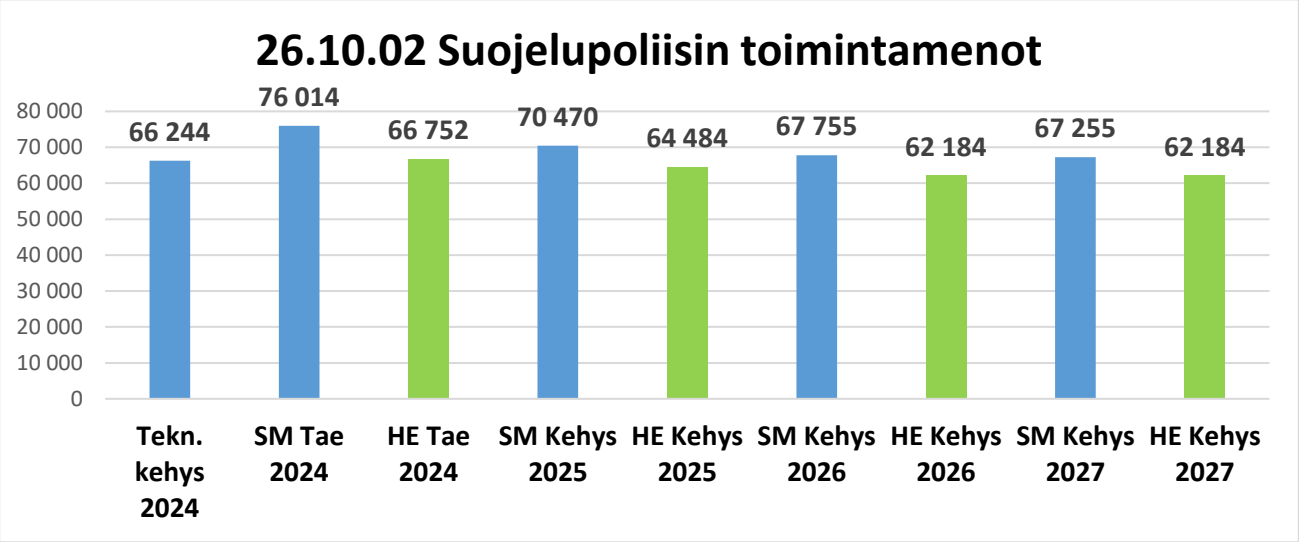


Muuta: Viime vuodet sisäministeriö on tehnyt runsaasti toimia (yhdessä Poliisihallituksen kanssa) poliisin toimintaedellytyksien turvaamiseksi ja yleisemminkin toimialan edellytysten parantamiseksi. Näitä toimia on jatkettava määrätietoisesti mm. kustannustason nousun hillitsemiseksi. Poliisin määrärahatason korottamisen lisäksi tarvitaan muitakin toimia, sillä poliisin toimintaedellytykset syntyvät kokonaisuudesta (esim. resurssit, lakisääteiset tehtävät ja palvelutaso, palvelutuotannon prosessit ja tuottamistavat sekä toimivaltuudet). Vain siten poliisi kykenee myös tulevaisuudessa tuottamaan turvaa, torjumaan rikoksia ja tuottamaan lupapalveluita – jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Näitä muita toimia on turvallisuutta painottavassa pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa. Esimerkiksi poliisin toimivaltuuksia tarkastellaan toiminnallisia tarpeita ja toimintaympäristön vastaaviksi, esimerkiksi rikostiedustelua, biometriikan käyttöä ja tiedonvaihtoa koskevan sääntelyn parantamiseksi.

Suojelupoliisi

Hallitusohjelman tavoitteena on Suojelupoliisin toimintakyvyn ja riittävän rahoituksen turvaaminen. Suojelupoliisin toimintakyky turvataan. Suojelupoliisille esitetään 66,75 milj. euroa, mikä on 21 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa. Suojelupoliisille esitetään lisäystä Natoon liittymisestä ja yhteistoimintavelvoitteista aiheutuviin kustannuksiin.

Kipukohdat: Suojelupoliisi tarvitsisi puuttuvan rahoituksen tietojärjestelmäkokonaisuuden ylläpitoon. Ilman riittävää ICT-rahoitusta tiedustelulainsäädännön mahdollistamia toimivaltuuksia pystytään käyttämään vain rajoitetusti ja aiemmat teknologiainvestointien hyödyt ja tavoiteltu toiminnallinen tehokkuus jäävät saavuttamatta.



ICT-menot ovat nousseet viime vuosina maltillisesti ja vuoden 2023 menotaso on n. 9 milj. euroa. Vuosille 2024–2025 vuosittaiset menot kuitenkin nousevat n. 3 milj. eurolla johtuen uuden toimitilan ICT-varustamisen hankkeesta, jossa viraston käytössä olevaa tekniikkaa uusitaan. Kehyskauden loppupuolella ICT-menoista joudutaan sopeuttamaan.

Viraston taloudellista tilannetta haastavat kasvavat toimitilamenot vuodesta 2025 lähtien. Toimitilamenot ovat kiinteäluonteisia ja niistä ei löydy säästöpotentiaalia, eivätkä ne reagoi laskennallisesti HTV-määrän laskuun. Viraston toiminnan luonteesta johtuen viraston henkilöstön mahdollisuudet esimerkiksi etätöiden tekemiseen ovat erittäin rajalliset. Uuteen toimitilaan siirryttäessä nykyisistä väistötiloista on arvioitu syntyvän osin päällekkäisiä vuokrakustannuksia. Vuoden 2023 toimitilamenot ovat n. 6 milj. euroa, mutta vuodesta 2025 alkaen kehyskauden loppuun menot kasvavat 17-18 milj. euroon.

Uuteen toimitilaan liittyvät hankinnat (ICT-varustaminen, konesali-hanke sekä toimistotilojen kalustaminen) näkyvät investoinneissa vuonna 2024 n. 13 milj. euron kuluina, laskien seuraavalle vuodelle 6 milj. euroon. Investointien taso vakiintuu kehyskauden lopulla n. 1,5 milj. euron tasolle.

Johtava asiantuntija Heidi Kankainen